

3. Amerika is België niet

Uit de inleiding van dit visiedocument kan worden opgemaakt dat er verwezen wordt naar gelijkenissen die op politieel vlak en inzake optreden zouden bestaan tussen de Verenigde Staten van Amerika (hierna Verenigde Staten) en België. Kan men de Verenigde Staten van Amerika qua organisatie van en aanpak door de politiediensten zomaar vergelijken met België? De Commissaris-generaal van de Federale Politie was in het RTL-nieuws³⁹ van 18.10.2020 in elk geval overtuigd van het tegendeel toen hij stelde: *“De situatie of situaties zijn op geen enkele wijze vergelijkbaar. Aanwerving, selectie, opleiding en disciplinaire maatregelen in de Verenigde Staten zijn in geen enkel opzicht vergelijkbaar met België”*. Hoog tijd om het één en het ander met elkaar te vergelijken.

Overzicht:

	<u>Verenigde Staten</u>	<u>België</u>
Aantal politiediensten	ongeveer 18.000 ⁴⁰	2 doch geïntegreerd ⁴¹
Personeelsstatuut	Meerdere ⁴²	1
Tuchtstatuut	Meerdere	1 ⁴³
Wettelijke bepalingen	Elke dienst heeft zijn eigen wettelijke bepalingen	1 wet op het politieambt 1 wet op de geïntegreerde politie
Statuut mandataris	Diverse statuten	1 statuut van toepassing op alle mandatarissen

³⁹ Zie <https://www.rtl.be/info/belgique/societe/le-commissaire-general-de-la-police-federale-marc-de-mesmaeker-comprend-la-colere-mais-ne-veut-pas-la-comparer-avec-les-etats-unis-en-rien-la-1225808.aspx>

⁴⁰ Het gaat om federale, staats-, provinciale en stadspolitediensten met daarenboven een veelheid van gespecialiseerde agentschappen op lokaal niveau. Op federaal niveau gaat het bv. om diensten zoals USPC (United States Capitol Police), SCOTUS (police Supreme Court of the United States Police), DEA (Drug Enforcement Administration), CGI (Coast Guard Intelligence), NSA (National Security Agency), de FBI (Federal Bureau of Investigation), enz...

Op het niveau van de staat heeft de politie algemene bevoegdheden, bv. op het vlak van verkeer of gerechtelijke onderzoeken. Iedere staat heeft een staatspolitie, behalve Hawaï. Er kunnen ook meerdere diensten zijn in één staat, in Californië is er onder meer de California Highway Patrol en het California Bureau of Firearms.

Daarnaast bestaan er lokaal de Sheriffs, een 3000-tal, die leiding geven aan een “county law enforcement agency”; de sheriff wordt politiek gekozen gekozen voor een termijn van vier jaar.

Lokale politiediensten variëren sterk in grootte. Het kan gaan van meerdere duizenden politieambtenaren (36.000 voor New York) tot 1 (de gemeente Ellendale, zie <https://www.themarshallproject.org/2018/10/24/when-you-re-the-only-cop-in-town>).

Daarnaast bestaan er nog speciale politiekorpsen in de districten, die onder meer werkzaam kunnen zijn in scholen of universiteiten.

⁴¹ De Federale Politie en de Lokale politie, waarvan er 185 zijn op 09.10.2020. De Federale en de Lokale Politie werken evenwel volgens dezelfde principes (één personeelsstatuut, één tuchtstatuut, één wet op het politieambt, één wet geïntegreerde politie).

⁴² Zo verdient een politiemans in de staat Mississippi 33.300 dollar gemiddeld per jaar, terwijl dit in de staat California 89.160 dollar gemiddeld per jaar is, zie <https://www.cheatsheet.com/culture/states-pay-police-officers-highest-lowest-salaries.html/>

⁴³ Doch er is niet één tuchtrechtspraak. Iedere tuchtverheid bepaalt zelf de manier waarop tuchtinbreuken worden bestraft.

	<u>Verenigde Staten</u>	<u>België</u>
Één managementsconcept	Nee	Ja ⁴⁴
Één basispolitiedatabank voor alle diensten	Nee	Ja ⁴⁵
Één opgelegde kwaliteitsstandaard	Nee ⁴⁶	Ja ⁴⁷
Één uniforme basisopleiding	Nee ⁴⁸	Ja
Aantal uren basisopleiding	647 ⁴⁹	1314 ⁵⁰
Één wettelijk kader voor het toepassen van geweld	Nee	Ja ⁵¹
Één gelijkaardige aanpak voor het bestrijden van illegitiem politiegeweld	Er zal een nationaal centrum ⁵² worden opgericht.	De regelgeving is identiek, doch de vraag is of ze overal op dezelfde manier wordt toegepast ⁵³ .

⁴⁴ CP3, excellente politiezorg, gemeenschapsgerichte politiezorg

⁴⁵ Algemene Nationale Gegevensbank

⁴⁶ Er zijn diverse officiële initiatieven, zoals COPS, dat de gemeenschapsgerichte politiezorg promoot. Zie <https://cops.usdoj.gov/photocontest>. Er is evenwel verplichte toepassing.

⁴⁷ CP3, omzendbrief inzake organisatiebeheersing.

⁴⁸ De politieopleidingen in de USA verschillen naargelang van de staat of de dienst. Zie

<https://www.insider.com/some-police-academies-require-fewer-hours-of-training-plumbing-2020-6>

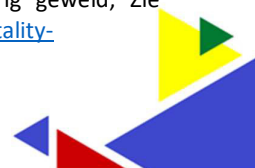
⁴⁹ Het gaat hier om een cijfer dat het gemiddelde is van de basisopleiding van alle staten in de USA, stand van zaken 16.10.2020, zie <https://www.trainingreform.org/state-police-training-requirements>

⁵⁰ Aantal uren van toepassing voor de opleiding van het basiskader (= opleiding tot inspecteur) waarbij nog 328 uren werkplekleren moet worden geteld. Ter vergelijking voor Duitsland gaat het om 2861 uren en voor Litouwen om 1560. Zie vergelijkende studie m.b.t. basisopleiding van de politie van de OSCE, <https://www.osce.org/files/f/documents/f/7/423401.pdf>

⁵¹ Het gebruik van geweld wordt onder andere gereguleerd voor alle politiediensten in de wet op het politieambt (WPA) van 5 augustus 1992 (art. 19, 37, 37bis, 38), het Strafwetboek (art. 70 en 257), de omzendbrief GPI 48 van 17 maart 2006 betreffende de opleiding en training in geweldbeheersing voor de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten en de omzendbrief GPI 62 van 14 februari 2008 betreffende de bewapening van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus.

⁵² Het Amerikaanse ministerie van Justitie kondigde op 21.10.2020 aan dat het 3 miljoen dollar heeft uitgetrokken voor de oprichting van een nationaal centrum dat opleiding en ondersteuning zal bieden om wetshandavingsinstanties te helpen bij het voorkomen van het gebruik van buitensporig geweld, Zie <https://apnews.com/article/virus-outbreak-police-health-law-enforcement-agencies-police-brutality-7002f956da7bbb5bf1552510bc66ebf6>

⁵³ Er zijn immers veel tuchtoverheden die mistappen elk apart kunnen beoordelen.

	<u>Verenigde Staten</u>	<u>België</u>
Eén databank die het geweld van de politie in kaart brengt	Nee ⁵⁴	Nee
Aantal personen gestorven door tussenkomst van de politie	1009 ⁵⁵ = 33,5 ⁵⁶ per 10.000.000 personen	Geen duidelijke cijfers voor België ⁵⁷ Voor Nederland ⁵⁸ gaat het om 2,3 per 10.000.000 personen
Eén deontologische code?	Nee ⁵⁹	Ja
Aantal controleorganen	Het aantal ⁶⁰ is niet gekend. Diverse initiatieven ⁶¹ worden genomen.	3 ⁶²
Ratio van de bevolking dat een	120,5 wapens per 100 inwoners	12,7 wapens

⁵⁴ De FBI beschikt reeds over een dergelijke databank, doch die wordt slechts door 40 % van de politiediensten ingevuld. De FBI heeft hierover trouwens nog nooit cijfers gepubliceerd. De voormalige Amerikaanse president Donald Trump heeft tevens stappen gezet in de richting van de creatie van één database om het delen van informatie te coördineren tussen wetshandavingsinstanties over gevallen van excessief gebruik van geweld. Doel is om regelmatig en periodiek geanonimiseerde gegevens uit de database ter beschikking stellen van het publiek. Zie <https://www.washingtonpost.com/crime-law/2020/06/17/fbi-launched-database-police-use-force-last-year-only-40-percent-police-participated/>.

⁵⁵ 2019

⁵⁶ Zie <https://www.statista.com/statistics/1124039/police-killings-rate-selected-countries/>

⁵⁷ Volgens een niet-gepubliceerd rapport van de interne preventiedienst van de Federale Politie van juni 2020 zijn er in 2019 2 personen gestorven ten gevolge van het gebruik van een vuurwapen. Het gaat hier om de gevallen die werden gesignaleerd aan deze dienst. Uit het rapport blijkt evenwel dat niet alle gevallen worden gesignaleerd. Zo vermelden de formulieren met meldingen van wapenincidenten niet altijd de gevolgen voor derden. Soms zijn er fatale gevolgen (wanneer de dood later plaatsvindt) niet bekend zijn op het moment dat het rapport wordt geschreven. Soms wordt er minder aandacht aan besteed door de politieambtenaar, omdat omdat ze meer gefocust zijn op de gewonden onder de politie.

⁵⁸ Zie <https://www.cfr.org/backgrounder/how-police-compare-different-democracies>

⁵⁹ Iedere dienst heeft zijn eigen deontologische code, zie onder meer <http://nysheriffs.org/wp-content/uploads/Code-of-Ethics-for-Sheriffs.pdf> en <https://queenannessheriff.org/wp-content/uploads/2020/04/102-%E2%80%93-Oath-of-Office-and-Code-of-Ethics.pdf>, https://www.lapdonline.org/lapd_manual/code_of_ethics.htm

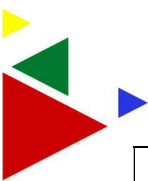
⁶⁰ Er zijn politiediensten in de USA waarvoor er een controleorgaan (Police Oversight Body) bestaat, maar er zijn eveneens politiediensten waar dit niet het geval is. Zie https://www.nacole.org/police_oversight_by_jurisdiction_usa

⁶¹ Deze initiatieven zien het daglicht in de nasleep van de protesten na het overlijden van George Floyd. Zo kondigde bij voorbeeld Kolonel Christopher Mason van de Massachusetts State Police hervormingen aan die erop gericht zijn om interne onderzoeken en inspecties efficiënter te maken. Ook zal er een Bureau van Professionele Integriteit worden opgericht. Zie <https://www.masslive.com/police-fire/2020/10/massachusetts-state-police-consolidate-two-internal-investigations-units-into-new-office-overseeing-complaints-against-officers.html>

Vertaald met www.DeepL.com/Translator (gratis versie)

⁶² Het Comité P, het COC en de Algemene Inspectie, die elk specifieke bevoegdheden hebben. Daarnaast heeft ieder politiezone en de Federale Politie nog een dienst intern toezicht.

	<u>Verenigde Staten</u>	<u>België</u>
geregistreerd wapen bezit		per 100 inwoners ⁶³

Bovenstaande vergelijking⁶⁴ leert ons dat op een aantal cruciale onderdelen de politiediensten van de Verenigde Staten sterk verschillen van de Belgische politie. Belangrijk zijn de volgende vaststellingen:

- Het cultureel kader “excellente politiezorg”, waartoe onder meer de gemeenschapsgerichte aanpak behoort, is van toepassing op alle Belgische politiediensten. Dit is niet het geval in de Verenigde Staten.
- In de Verenigde Staten wordt er meer tijd besteed in de opleiding aan vuurwapenvaardigheden en minder aan de-escalatietraining. België kent een uitgebreid regelgevend kader dat inzet op geweldbeheersing⁶⁵ waarop ook de opleiding geënt is.
- De VN-Gedragscode voor wetshandhavers⁶⁶ voorziet de inzet van geweld pas als laatste redmiddel. De Amerikaanse politie daarentegen kan wettelijk gezien dodelijk geweld gebruiken als zij redelijkerwijs denkt dat zij of andere mensen in gevaar zijn. Het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, dat door zeventien landen is geratificeerd, staat daarentegen alleen geweld toe wanneer dat "absoluut noodzakelijk" is. De Belgische wet op het politieambt bepaalt in artikel 37 dat geweld enkel mag worden gebruikt om een wettig doel na te streven dat niet op een andere wijze kan worden bereikt. Bovendien moet aan elk gebruik van geweld een voorafgaande waarschuwing voorafgaan, tenzij dit gebruik van geweld daardoor onwerkzaam zou worden.
- Door het bestaan van toezichtsorganen in België is er een permanente controle en toezicht op de politiediensten en het -personeel mogelijk. Dit is niet het geval in de Verenigde Staten waar veel klachten tegen de politie binnen de politiedienst zelf behandeld worden.
- De Amerikaanse politie is de laatste decennia sterk gemilitariseerd⁶⁷, wat niet het geval is wat de Belgische politie betreft.

⁶³ Volgens het Vlaams vredesinstituut waren er in juni 2018 781.419 geregistreerde vuurwapens. Zie https://vlaamsvredesinstituut.eu/wp-content/uploads/2019/03/20110726_factsheet_feiten_en_cijfers_vuurwapenbezit.pdf en https://en.wikipedia.org/wiki/Small_Arms_Survey

⁶⁴ Zie ook <https://factcheck.vlaanderen/factcheck/amerikaanse-politie-doodt-echt-meer-burgers-dan-andere-politiekorpsen>

⁶⁵ Het gaat hier bv. om de omzendbrief GPI 48 van 17.03.2006 betreffende de opleiding en training in geweldbeheersing voor de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten, de omzendbrief GPI 48bis van 17.08.2012 met betrekking tot het optreden bij AMOK-incidenten, de Omzendbrief GPI 62 van 14.02.2008 inzake de bewapening van de politie of nog de GPI 81 van 21.07.2014 dat de procedures, taakverdeling en het gebruik van dwang en geweld bij bijzondere bijstandsteams van de lokale politie vastlegt.

⁶⁶ Zie <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/code-of-conduct-for-law-enforcement-officials/>

⁶⁷ Zie <https://www.law.kuleuven.be/home/onderzoek/nieuws-onderzoek/cyrille-fijnaut-over-de-militarisering-van-de-amerikaanse-politie>

- Ongeveer 0,80 % van het BNP werd in 2017 in de Verenigde Staten aan de politie gespendeerd, voor België was dit ongeveer 1 %. Ter vergelijking, Finland zat rond de 0,50 % en Hongarije boven de 1,25 %.
- Doordat sommige politiechefs in de Verenigde Staten worden aangeduid via verkiezingen kan het beleid worden beïnvloed door gedane beloftes tijdens het verkiezingsprogramma. Deze invloed bestaat in België niet aangezien de politiechefs niet door de bevolking worden verkozen. In België hoort een zevenkoppige selectiecommissie⁶⁸ de kandidaten voor het ambt van Korpschef van een lokaal politiekorps, waarna de gemeenteraad of de politieraad beslist.
- De opvolging van beleidsplannen is in de Verenigde Staten moeilijk aangezien er vele actoren zijn. Dit geldt zelfs voor een antiterrorismeplan⁶⁹.
- Diploma's die nodig zijn om de politieacademies te beginnen, verschillen in de Verenigde Staten van stad tot stad en van staat tot staat. De opleiding op lokaal niveau varieert van school tot school, maar er is één constante: de opleiding van de kandidaten moet snel zijn, zodat ze snel in het veld kunnen worden ingezet⁷⁰.
- Er heerst een andere cultuur inzake wapens in de Verenigde Staten ten opzichte van België⁷¹. Het recht op het bezitten en het dragen van een wapen staat vermeld in het tweede amendement van de Amerikaanse Grondwet dat stelt dat *“er geen inbreuk zal worden gemaakt op het recht van het volk om wapens te bezitten en te dragen”*. Dit uitgangspunt heeft een belangrijke invloed op elke politie-interventie; de tussenkommende politieambtenaar houdt er altijd rekening mee dat een wapen aanwezig kan zijn.
- Voor bijna iedere Amerikaanse politiedienst bestaat er een specifiek tuchtstatuut. In België is dit niet het geval, evenwel moet de vraag worden gesteld of het Belgische systeem niet tot éénzelfde versnippering leidt doordat er geen uniforme aanpak bestaat, vertrekkend van een centrale aanpak in het bestraffen van tuchtinbreuken. Er zijn immers in België meer dan 250 tuchtoverheden.

Dat de interesse voor een correct functionerende justitie en politie, naast in België, ook in de Verenigde Staten stijgt, blijkt uit een omvangrijk rapport⁷² gepubliceerd eind 2020 waar zowel de werking van justitie als politie onder de loep werden genomen. Zo wordt er onder meer aanbevolen dat wetshandavingsinstanties prioriteit moeten blijven geven aan het ontwikkelen en onderhouden van sterke, positieve relaties met alle delen van de gemeenschap, dat zij moeten beschikken over een aan het publiek bekend gemaakt systeem dat moet toelaten administratieve onderzoeken te voeren naar vermeend wangedrag van ambtenaren en het verkeerd gebruikt van geweld en wordt er, naast vele andere voorstellen,

⁶⁸ Naast de burgemeester gaat het om een andere Korpschef, een directeur van de Federale Politie, een deskundige van buiten de politie, de gouverneur, de Procureur des Konings en de Inspecteur-generaal (of de adjunct-Inspecteur-generaal).

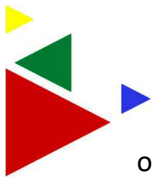
⁶⁹ Blijkt uit een gesprek met de Belgische verbindingsofficier in de USA, HCP Patrick Stevens.

⁷⁰ Ibidem.

⁷¹ Volgens Serge Jaumain, hoogleraar hedendaagse geschiedenis aan de ULB, vormt dit amendement, dat 4 jaar na de goedkeuring van de Grondwet werd goedgekeurd, een soort concessie aan de anti-federalisten die erg bezorgd waren over de macht die de Amerikaanse president kon uitoefenen. We moesten wapens hebben om ons te verdedigen tegen de centrale overheid.

⁷² President's Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice, december 2020, zie <https://www.justice.gov/file/1347866/download>

ook gewezen op de noodzaak om meer aandacht te besteden in de politieopleiding aan hoe om te gaan met het gebruik van geweld.

